

**PRAVILA STUDIRANJA NA DRUGOM CIKLUSU
STUDIJA/DIPLOMSKOM STUDIJU NA
UNIVERZITETU "DŽEMAL BIJEDIĆ" U MOSTARU**

Mostar, oktobar 2015. godine

Na osnovu člana 72. stava 1. tačke a) i člana 153. Statuta Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru, a u skladu sa odredbama Zakona o visokom obrazovanju u Hercegovačko-neretvanskom kantonu ("Službene novine HNK", broj: 4/12) i odredbama Statuta Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru, Senat Univerziteta na sjednici održanoj 1.10.2015. godine usvojio je

PRAVILA STUDIRANJA NA DRUGOM CIKLUSU STUDIJA/DIPLOMSKOM STUDIJU NA UNIVERZITETU "DŽEMAL BIJEDIĆ" U MOSTARU

I OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim Pravilima bliže se uređuju organizacija i izvođenje drugog ciklusa studija/diplomskog studija (u daljem tekstu: diplomski studij) i to: organizacija studija, trajanje studija, način upisa, organizacija nastave, mobilnost studenata, prijava, izrada i odbrana diplomskog rada, isprave o završenom studiju i druga relevantna pitanja od značaja za diplomski studij na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru (u daljem tekstu: Univerzitet).

Član 2.

Diplomski studij organizuje se i izvodi u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju u Hercegovačko-neretvanskom kantonu (u daljem tekstu: Zakon), Statutom Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru (u daljem tekstu: Statut) i ovim Pravilima.

Član 3.

Ovim Pravilima se osigurava veća efikasnost studija, kao i realizacija smjernica Bolonjskog procesa: povećanje mobilnosti studenata i nastavnika, povećanje kvaliteta studiranja na principima kompetitivnosti u predavanjima i istraživanju, provođenje unutrašnje reforme pojedinih disciplina (odnos kvantiteta i kvaliteta), modularnim sistemom osigurati efikasnu i čvrstu povezanost gradiva u dostizanju željenog cilja definiranog programom diplomskog studija.

Član 4.

Ovim Pravilima se određuje okvir kojim se obezbjeđuje dostizanje sljedećih sposobnosti studenta:

- a) proširenje i/ili povećanje znanja i razumijevanja u odnosu na dodiplomski studij, uz stvaranje osnove ili mogućnosti za originalan pristup u razvijanju i primjeni ideja unutar naučnog konteksta;
- b) primjene znanja i razumijevanja te rješavanja problema u novim, nepoznatim situacijama unutar šireg (ili multidisciplinarnog) konteksta u svom području studija;
- c) integrisanje kompleksnih znanja i formulisanje sudova uz nepotpune ili ograničene informacije, ali uz refleksije društvene i etičke odgovornosti vezane za primjenu sopstvenih znanja i procjena;

- d) jasno, nedvosmisleno i znanjem potkrijepljeno komuniciranje na bazi racionalnih zaključaka;
- e) nastavak studija koji vodi višem stepenu autonomnosti.

II ORGANIZACIJA STUDIJA

Član 5.

- (1) Univerzitet, odnosno fakulteti organiziraju i izvode diplomski studij za stjecanje akademskog zvanja magistra struke ili ekvivalenta iz naučnih, odnosno umjetničkih oblasti za koje su matični.
- (2) Diplomski studij se organizira i izvodi za redovne studente, ali i za vanredne studente, studente učenjem na daljinu ili kombiniranjem navedenih načina studiranja.
- (3) Diplomski studij se organizira i izvodi kao :
 - jednogodišnji, za kandidate koji su u prvom ciklusu studija ostvarili 240 ECTS bodova ili završili četverogodišnji studij po predbolonjskom sistemu studiranja;
 - dvogodišnji, za kandidate koji su u prvom ciklusu studija ostvarili 180 ECTS bodova.

Upis studenata

Član 6.

- (1) Status studenta stiče se upisom na odgovarajući studijski program kojeg realiziraju fakulteti-članice Univerziteta.
- (2) Upis na diplomski studij vrši se na osnovu javnog konkursa, kojeg raspisuje Senat, na prijedlog Naučno-nastavnog vijeća fakulteta (u daljem tekstu: Vijeće fakulteta).
- (3) Konkurs za upis studenata se objavljuje u štampanim sredstvima dnevnog javnog informisanja, oglasnim pločama i web-stranicama Univerziteta i fakulteta.
- (4) Prijem i upis u prvu studijsku godinu vrši se u skladu sa Zakonom, Statutom, ovim Pravilima i na osnovu konačnih rezultata javnog konkursa.

Član 7.

- (1) Pravo upisa na diplomski studij imaju kandidati sa završenim odgovarajućim dodiplomskim studijem koji se vrednuje sa najmanje 180 odnosno 240 ECTS studijskih bodova, te kandidati sa završenim četverogodišnjim studijem po predbolonjskom sistemu studiranja, što se bliže definiše studijskim programom.
- (2) Kandidati iz stave (1) ovog člana za upis na diplomski studij, u pravilu, moraju imati najmanju prosječnu ocjenu 7,5 (C+) ostavrenu na dodiplomskom studiju, a ukoliko nisu ostvarili traženu prosječnu ocjenu, potrebno je da dostave dvije preporuke nastavnika, koji su im bili predmetni nastavnici na dodiplomskom studiju.
- (3) Kandidati koji ispunjavaju uslove iz stava (1) ovog člana imaju pravo upisa na studijski program na drugom fakultetu koji je srodan završenom dodiplomskom studiju, uz polaganje jednog ili više diferencijalnih ispita i pod uslovima koje utvrđuje Naučno-nastavno vijeće fakulteta, koji realizuje studijski program diplomskog studija.
- (4) Strani državljani i osobe bez državljanstva imaju pravo upisa na studij pod jednakim uslovima kao i državljani BiH.

Član 8.

- (1) Prilikom prijave na konkurs kandidat predaje dokumenta u skladu sa uslovima konkursa.
- (2) Utvrđivanje jedinstvene rang-liste svih prijavljenih kandidata vrši se na osnovu prosječne ocjene koju su kandidati ostvarili u toku dodiplomskog studija, odnosno nakon završetka studija po predbolonjskim nastavnim planovima i programima.
- (3) Upis kandidata vrši se u skladu s odobrenim planom upisa i utvrđenom rang listom.
- (4) Postupak rangiranja provodi Komisija za upis studenata koju obrazuje Vijeće fakulteta.
- (5) Preliminarnu rang-listu svih primljenih i prijavljenih kandidata fakulteti objavljuju na web-stranici i oglasnoj ploči nakon što je verificira nadležno tijelo najkasnije dva dana od posljednjeg dana polaganja prijemnog ispita, a za fakultete na kojima se prijemni ispit ne polaže najkasnije dva dana nakon isteka roka za podnošenje prijave na konkurs.
- (6) Na preliminarnu rang listu, kandidati imaju pravo pismenog prigovora Vijeću fakulteta u roku od tri dana od dana objave navedene liste.
- (7) Na prigovor iz prethodnog stava, Vijeće fakulteta obavezno je donijeti odluku u roku od tri dana, nakon čega utvrđuje konačnu rang listu kandidata, koju objavljuje na oglasnoj ploči i web stranici, narednog dana od dana usvajanja, sa naznakom broja do kojeg su kandidati stekli pravo upisa.
- (8) Kandidat koji je ostvario pravo na upis, a u predviđenom roku nije izvršio upis, gubi pravo upisa, a umjesto njega pravo na upis stiče sljedeći kvalifikovani kandidat na rang-listi.

Studijski program

Član 9.

- (1) Studijskim programom diplomskog studija, kojeg donosi Vijeće fakulteta uz saglasnost Senata Univerziteta, utvrđuje se broj ECTS bodova za svaki nastavni predmet i završni diplomski rad koji je obavezan.
- (2) Izmjene studijskog programa vrše se u postupku propisanom za njegovo donošenje, s tim da o izmjenama studijskog programa koje ne zahtjevaju korekcije veće od 20 ECTS bodova odlučuje Vijeće fakulteta bez saglasnosti Senata.
- (3) Izmjene i dopune studijskog programa vrše se i objavljuju prije raspisivanja konkursa za upis na diplomski studij.
- (4) Studijski program diplomskog studija podjeljen je na studijske godine (1 ili 2 godine) i semestre (2 ili 4 semestra).
- (5) U skladu sa evropskim sistemom prenosa bodova ECTS, obim studijskog programa iznosi 60 ECTS bodova u jednoj studijskoj godini, odnosno 30 ECTS bodova u jednom semestru.
- (6) Broj studijskih bodova za pojedini predmet određuje se prema ukupnom opterećenju studenta koje se sastoji od:
 - a) nastave (predavanje, auditorne i/ili praktične vježbe, praksa, seminari i dr.);
 - b) individualnog rada (seminarski radovi, zadaće, projekti, grafički radovi i dr.);
 - c) polaganja kolokvija i ispita;
 - d) izrade diplomskog rada;
 - e) ostalih vidova angažovanja studenata.

- (7) Jedan ECTS studijski bod predstavlja od 25 do 30 sati ukupnog opterećenja studenta kroz sve oblike njegovog rada na određenom predmetu.
- (8) Diplomski rad vrednuje se do 30 ECTS bodova.

Struktura studijskog programa

Član 10.

- (1) Studijski program diplomskog studija sadrži opće i posebne uslove koje student mora zadovoljiti za sticanje određenog znanja na diplomskom studiju i to:
 - a) naziv i ciljeve studijskog programa;
 - b) akademski naziv i stepen koji se stiče završetkom studija;
 - c) uslove za upis na studijski program;
 - d) popis kompetencija, znanja i vještina koje se stječu završetkom studija;
 - e) listu obaveznih i izbornih predmeta po studijskim godinama i semestrima;
 - f) broj ECTS studijskih bodova za svaki predmet;
 - g) broj sati individualnog opterećenja studenta po predmetu;
 - h) druge oblike nastave za sticanje i usavršavanje profesionalnih znanja i vještina (seminari, projekti, praktični rad, tematske klinike i dr.);
 - i) prikaz obaveznih uslova za pohađanje nastave i polaganje predmeta;
 - j) prikaz modula, ukoliko je nastava organizirana na takav način;
 - k) prikaz diplomskog rada sa brojem ECTS bodova i planiranim terminima za početak i završetak njihove izrade.
- (2) Studijski program prikazuje se u obliku tabela ili dijagrama, sa posebno naznačenim obaveznim uslovima za prelazak između pojedinih studijskih programa diplomskog studija.
- (3) Na početku diplomskog studija fakulteti donose odluku za koje izborne predmete će se organizovati nastava, a na osnovu interesovanja kandidata i raspoloživih resursa.

Podaci o predmetu

Član 11.

Podaci o predmetu sadrže:

- a) naziv predmeta i odgovarajući šifru za njegovu lakšu identifikaciju;
- b) kratak opis programa predmeta koji omogućava razumijevanje njegovog sadržaja od strane studenata;
- c) procjenu nivoa predmeta, što podrazumijeva jasnu naznaku predviđenih kompetencija, postavljenih ciljeva, potrebnih prethodnih znanja, uz navođenje predmeta koje treba prethodno položiti i literature koju treba koristiti za pripremu;
- d) imena nastavnika i saradnika;
- e) metod nastave i savladavanja gradiva – predavanja, vježbe, konsultacije, laboratorijske vježbe, seminari, terenski rad i sl., sa brojem sati trajanja određene aktivnosti;

- f) način polaganja i trajanja ispita – oblici provjere znanja tokom nastave, njihova učestalost te vrijednovanje praktičnog rada i drugih oblika individualnog rada (seminarski radovi, projekti i drugo) i termine za polaganje ispita;
- g) posebnu naznaku predmeta na kojima se nastava izvodi na nekom od stranih jezika;
- h) ECTS bodove predviđene za određeni predmet, uz naznaku broja bodova za bitne aktivnosti predviđene programom predmeta.

Organizacija nastave

Član 12.

- (1) Nastava na Univerzitetu se izvodi po usvojenim nastavnim planovima i programima, koje donosi Vijeće fakulteta, uz saglasnost Senata.
- (2) Nastava se izvodi prema utvrđenom rasporedu nastave koji su Univerzitet odnosno fakulteti dužni objaviti najkasnije 7 (sedam) dana prije početka nastave na svojim oglasnim pločama i web-stranicama.
- (3) Raspored nastave obavezno sadrži:
 - a) naziv studijskog programa;
 - b) studijsku godinu;
 - c) nazive predmeta;
 - d) vrijeme (dan i sat) održavanja nastave;
 - e) mjesto održavanja nastave (prostorija, amfiteatar, sala, učionica, laboratorij...);
 - f) ime/na nastavnika i saradnika, te druge informacije i uputstva o nastavi.
- (4) Prisustvo svim vidovima nastave je obavezno za redovne studente, o čemu se vodi evidencija na osnovu koje student, po odslušanom semestru, dobija potpis od predmetnog nastavnika.
- (5) Fakulteti su dužni posebno organizovati dio nastave za vanredne studente, radnim danima, te u terminima prilagođenim takvim studentima, s mogućnošću da se organizuje i u dane vikenda. Vanredni student nisu obavezni pohađati nastavu, ali moraju izvršavati sve ostale obaveze predviđene nastavnim programima.
- (6) Na studijskim programima učenja na daljinu nastava se održava pomoću savremenih sredstava učenja na daljinu, a student moraju izvršavati sve druge obaveze predviđene nastavnim programima. Ispiti se moraju održavati u sjedištu Univerziteta, odnosno fakulteta.
- (7) Kalendar organizacije i realizacije nastave na diplomskom studiju u okviru akademske godine koji uključuje i termine za završne, popravne i dodatne popravne ispite utvrđuje Senat, prije početka akademske godine.
- (8) Kalendar se objavljuje najkasnije 15 dana prije početka nastave na oglasnoj ploči fakulteta/ Univerziteta i web stranici fakulteta/ Univerziteta.

Član 13.

- (1) Nastava se izvodi u svim raspoloživim i za to predviđenim prostorima Univerziteta.
- (2) Dio nastave može se izvoditi i u odgovarajućim naučnoistraživačkim organizacijama, laboratorijima, zdravstvenim ustanovama i poslovnim subjektima, javnim ustanovama svih nivoa obrazovanja, institucijama vlasti, vladinim organima i institucijama, pravosudnim

institucijama/ustanovama, nevladinim organizacijama, medijskim subjektima te u drugim institucijama, ako za to postoje odgovarajući uvjeti, a po odobrenju Vijeća fakulteta.

- (3) Praktični rad i stručna praksa mogu se organizovati i izvoditi kao sastavni dio redovne nastave ili kao zasebne nastavne aktivnosti.

Član 14.

- (1) Student koji obnavlja upis u prvu godinu studija, a ostvario je najmanje 30 ECTS kredita iz predmeta s te godine studija u prethodnoj akademskoj godini, ima pravo da, pored predmeta koje nije položio u prethodnoj akademskoj godini prisustvuje nastavi i polaže ispite iz naredne studijske godine, s tim da ukupno opterećenje po semestru ne prelazi 30 ECTS kredita (kolizioni predmeti).
- (2) Na pitanja vezana za kolizione predmete, kao i na druga pitanja vezana za organizaciju nastave i način nastavnog rada, te za prava i obaveze studenata i predmetnih nastavnika, tokom studija, koja nisu regulisana ovim Pravilima, primjenjivat će se Statut Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru i Pravila studiranja na prvom ciklusu studija/ dodiplomskom studiju na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru.

III MOBILNOST STUDENATA

Član 15.

- (1) Student ima pravo u toku diplomskog studija provesti određeno vrijeme na srodnoj ustanovi visokog obrazovanja u zemlji ili inostranstvu, posredstvom međunarodnih programa za razmjenu studenata, a na osnovu bilateralnih ugovora koje zaključuje Univerzitet, ili na prijedlog studenta, po prethodno pribavljenoj saglasnosti fakulteta.
- (2) Prava i obaveze studenta po osnovu mobilnosti utvrđena su Pravilnikom o mobilnosti na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru.
- (3) Mobilnost studenata ne podrazumijeva izdavanje diplome od strane Univerziteta na kome student boravi, osim ukoliko je ugovorom između Univerziteta drugačije regulisano.

Zajednički studijski program

Član 16.

- (1) Univerzitet može organizovati i izvoditi diplomski studij iz jedne ili više naučnih, odnosno umjetničkih oblasti, na dva ili više fakulteta ili zajedno sa drugom visokoškolskom ustanovom iz zemlje ili inostranstva (zajednički studijski program)
- (2) Zajednički studijski program mogu organizovati fakulteti iz naučnih, odnosno umjetničkih oblasti za koje su matične.
- (3) Odluku o organizovanju zajedničkog studijskog programa na prijedlog fakulteta donosi Senat.
- (4) Odlukom o organizovanju zajedničkog studijskog programa uređuju se sva pitanja vezana za ovaj studij, a posebno program studija, način organizacije studija, te akademska titula i zvanje koje se stiče završetkom studija.
- (5) Predlagači zajedničkog studija utvrđuju program koji je usvojen od strane nadležnih tijela svih učesnika u programu.

Član 17.

Organizatori zajedničkog programa zaključuju ugovor kojim se reguliše:

- a) uslovi i načini realizacije nastave;
- b) akademska titula i stručno zvanje/zvanja koja se stiču nakon završetka studija;
- c) cijenu studija;
- d) sadržaj i izgled diplome;
- e) procedure odobravanja i odbrane diplomskog rada;
- f) korištenje prostora i opreme;
- g) uslovi sticanja i raspoređivanja sredstava;
- h) rukovođenje studijem;
- i) sastav Vijeća zajedničkog studija;
- j) kod koga će se voditi evidencija o studentima (upis, izdavanje uvjerenja, diploma i sl.)
- k) druga prava i obaveze organizatora zajedničkog studijskog programa.

IV DIPLOMSKI RAD

Član 18.

- (1) Diplomski studij završava se polaganjem svih ispita, te izradom i javnom odbranom diplomskog rada u skladu sa studijskim programom.
- (2) Tema diplomskog rada mora biti iz oblasti studijskog programa.
- (3) Nastavnici koji učestvuju u realizaciji nastave na diplomskom studiju su obavezni nakon završetka prvog semestra, a najkasnije do početka posljednjeg semestra studija predložiti Vijeću fakulteta jedan ili više naslova tema za izradu diplomskih radova sa odgovarajućim obrazloženjem. Izuzetno, studentu se može odobriti tema diplomskog rada koju samostalno predloži, uz prethodnu pismenu saglasnost nastavnika o prihvatanju mentorstva, kod kojeg želi uraditi diplomski rad.
- (4) Vijeće razmatra predložene teme i donosi odluku o njihovom prihvatanju. Odluka sadrži spisak prihvaćenih tema i predmetnih nastavnika-mentora i ista se objavljuje na oglasnoj ploči i web stranici fakulteta.

Prijava za odobrenje teme diplomskog rada

Član 19.

- (1) Student bira temu diplomskog rada nakon završetka prvog semestra na jednogodišnjim studijskim programima. odnosno nakon završetka trećeg semestra na dvogodišnjim studijskim programima.
- (2) Za izabranu temu student, u saradnji sa mentorom, popunjava i podnosi pismenu prijavu Vijeću fakulteta koja sadrži sljedeće:
 - a) biografiju kandidata;
 - b) naslov i radnu strukturu;
 - c) temu i radne hipoteze rada, odnosno prezentaciju teme, projekta ili izložbe;

- d) obrazloženje teme diplomskog rada;
 - e) kratak prikaz sadržaja pojedinačnih poglavlja;
 - f) metodološke napomene;
 - g) spisak literature.
- (3) Ispunjena i potpisana prijava ovjerava se i odlaže u dosje studenta.
- (4) Nakon prijave teme Vijeće fakulteta imenuje **Komisiju za ocjenu i odbranu diplomskog rada**, koju čine tri člana, od kojih su najmanje dva iz naučne oblasti iz koje je tema diplomskog rada, a jedan član Komisije je mentor.
- (5) Pored članova Komisije iz stave 4. ovog člana, Vijeće fakulteta određuje jednog zamjenskog člana Komisije, koji će obavljati funkciju člana Komisije u slučaju opravdane spriječenosti nekog od članova Komisije.
- (6) Student može jedanput promijeniti temu diplomskog rada i to najkasnije u roku od 30 dana od dana odobravanja prve teme.
- (7) Prodekan za nastavu i rukovodilac studijskog programa odgovorni su za pravilnost postupka izbora tema za izradu diplomskog rada.

Mentor

Član 20.

- (1) Mentor kandidatu, u pravilu, je nastavnik koji je predložio temu, a u posebnim slučajevima može biti i nastavnik koji je izabran na užoj naučnoj oblasti iz koje se radi diplomski rad.
- (2) Za diplomski rad koji se sastoji od više segmenata ili koji uključuje i praktični/umjetnički rad mogu se odrediti dva mentora od kojih je jedan predmetni nastavnik oblasti iz koje se brani diplomski rad.
- (3) U slučaju multidisciplinarnosti teme diplomskog rada studentu se može odrediti i više od jednog mentora.
- (4) Mentor vodi kandidata u njegovom teorijskom i istraživačkom radu i pruža mu pomoć u cjelokupnom procesu izrade diplomskog rada kroz: izbor teme, formulisanje naslova teme, definisanje hipoteza, postavljanje cilja, te određivanje predmeta rada, naučnoistraživačkih metoda i načina njihovog rješavanja (polazna istraživanja), teorijsku obradu problema, utvrđivanje definicija, vrednovanje kriterijuma i strukture, izbor načina istraživanja, prikupljanja, obrade i analize podataka i verifikacije metoda, istraživanja, konačnog oblikovanja rada.
- (5) Kandidat u opravdanim slučajevima može podnijeti zahtjev za promjenu mentora. O zahtjevu za promjenu mentora odlučuje Vijeće fakulteta.

Izrada diplomskog rada

Član 21.

- (1) Diplomski rad je samostalan rad u kojem student obrađuje odabranu temu primjenom naučnih i stručnih metoda, te dokazuje da je savladao nastavni plan i program studija, stekao potrebno znanje i osposobio se za njegovu primjenu.

- (2) Diplomski rad na studijskim programima iz oblasti umjetnosti sastoji se od izvedbe umjetničkog projekta ili djela (slikarstvo, vajarstvo, kompozicija itd.), a koje treba biti samostalno stručnoumjetničko ostvarenje.
- (3) Rezultati izneseni u diplomskom radu treba da predstavljaju doprinos:
 - a) sistematizaciji stručnih, odnosno umjetničkih zadataka i postojećih rješenja za određenu oblast;
 - b) rješavanju aktuelnog stručnog zadatka odnosno umjetničkog (kreativno-praktičnog) koji je postavljen kao cilj rada;
 - c) primjeni postojećih stručnih odnosno umjetničkih dostignuća u rješavanju kompleksnog stručnog zadatka.
- (4) Diplomski rad treba da bude prezentiran teorijski, kroz izložbu, projekat i mora biti korektno jezički, stilski i tehnički oblikovan u skladu sa savremenom metodologijom, tehnikom i tehnologijom izrade publikacija, što utvrđuje posebno svaki fakultet.

Rokovi za izradu i predaju diplomskih radova

Član 22.

- (1) Diplomski rad se može predati tek nakon položenih svih ispita i izvršenih svih drugih obaveza predviđenih studijskim programom.
- (2) Diplomski rad se može predati na ocjenu i dalji postupak najranije po isteku pet mjeseci, a najkasnije u roku od dvije godine, računajući od dana odobravanja prijavljene teme diplomskog rada, ukoliko je kandidat ostvario sve ECTS bodove predviđene za sve predmete i izvršio sve finansijske i druge obaveze, predviđene studijskim programom i općima aktima Univerziteta.
- (3) Na molbu kandidata, Vijeće fakulteta može produžiti rok iz stava (2) ovog člana najduže još jednu godinu, iz opravdanih razloga (porodiljsko odsustvo, teža bolest i sl.).
- (4) Ukoliko kandidat ne preda diplomski rad na ocjenu u rokovima utvrđenim stavovima (2) i (3) ovog člana, postupak za stjecanje akademskog zvanja magistra struke ili ekvivalenta se obustavlja rješenjem dekana.

Član 23.

- (1) Student nakon završetka rada podnosi pismeni zahtjev za ocjenu i odbranu diplomskog rada studentskoj službi fakulteta nakon svih položenih ispita.
- (2) Zahtjev sadrži: prijavu, pismenu saglasnost mentora da rad ispunjava kriterije navedene u obrazloženju teme, tri (3) primjerka rada (nekorice) i izvještaj iz službene evidencije o ispitima i ECTS bodovima kandidata.
- (3) Dokumentacija iz prethodnog stava ovog člana se dostavlja Komisiji za ocjenu i odbranu diplomskog rada.
- (4) Prilikom pregleda radne verzije rada Komisija može rad vratiti studentu na doradu i dopunu i odrediti kratak rok u kojem tu obavezu treba izvršiti. Student je obavezan izvršiti ispravke diplomskog rada u skladu sa primjedbama komisije.
- (5) Komisija za ocjenu i odbranu rada dužna je sačiniti i dostaviti izvještaj o diplomskom radu (kratki prikaz rada: postavljeni cilj, primjenjene metode, dobiveni rezultati i zaključci o realizovanim istraživanjima) sa prijedlogom ocjene i odbrane rada Vijeću fakulteta, u roku od 30 dana od dana prijema diplomskog rada.

- (6) Vijeće fakulteta donosi odluku o izvještaju komisije i prihvatanju ili neprihvatanju diplomskog rada najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja izvještaja komisije.
- (7) Kod diplomskog rada na studijskim programima iz oblasti umjetnosti komisija može napraviti pregled i umjetničkog rada radi osiguravanja uvida da li praktični dio zadovoljava sve bitne propisane elemente za prihvatanje rada.

Član 24.

- (1) Ukoliko Komisija odnosno Vijeće fakulteta, ne prihvati diplomski rad, student može ponoviti procedure prijave teme diplomskog rada u roku od 30 dana od dana prijema odluke o odbijanju.
- (2) Ako student ne zadovolji na odbrani diplomskog rada, još jednom ima pravo na odbranu istog diplomskog rada ili da zatraži da mu se odobri izbor nove teme.
- (3) Odluku o zahtjevu kandidata za promjenu mentora odnosno teme diplomskog rada donosi Vijeće fakulteta.

Član 25.

- (1) Student može pristupiti odbrani diplomskog rada po isteku najmanje sedam dana od dana kada je Vijeće fakulteta donijelo Odluku o usvajanju izvještaja komisije da je student uspješno uradio diplomski rad i određivanju termina odbrane.
- (2) Odluka o usvajanju izvještaja i datumu odbrane diplomskog rada dostavlja se studentu i objavljuje na oglasnoj ploči fakulteta i web stranici fakulteta.

Član 26.

- (1) Konačni diplomski rad se predaje u 5 (pet) primjeraka, ukoričen u tvrde korice.
- (2) Diplomski rad se u jednom primjerku obavezno dostavlja u biblioteku Univerziteta.
- (3) Studentu se izdaje potvrda o datumu prijema predatog diplomskog rada.

Odbrana diplomskog rada

Član 27.

- (1) Odbrana diplomskog rada je javna i pred Komisijom ima sljedeći tok:
 - a) predsjednik komisije otvara postupak odbrane diplomskog rada, iznosi podatke o studentu, naslovu rada, vremenu izrade i mentoru;
 - b) student predstavlja svoj rad, uz obrazloženje cilja, zadataka, metoda izrade, dobivenih rezultata, diskusije rezultata i zaključka;
 - c) članovi komisije postavljaju pitanja o rezultatima rada ili komentiraju rezultate diplomskog rada;
 - d) predsjednik komisije može dozvoliti prisutnoj publici da postavlja pitanja ukoliko su pitanja prethodno dostavljena komisiji u pismenoj formi;
 - e) komisija se povlači radi donošenja odluke.
- (2) Nakon donošenja odluke Komisija objavljuje uspjeh kandidata koji može biti:
 - a) odbranio rad,
 - b) nije odbranio rad, a što se unosi u ineks i prijavu.

- (3) Odbrana diplomskog rada, ako se sastoji iz praktičnog i pisanog dijela, može se realizovati u dva dijela, ali u roku koji ne može biti duži od sedam dana nakon izvođenja praktičnog rada.
- (4) U toku odbrane diplomskog rada vodi se zapisnik.
- (5) Diplomski rad i odbrana su javni.

Pravo na akademsko zvanje magistra struke

Član 28.

Kandidat koji je odbranio diplomski rad dobija akademsko zvanje magistra struke iz odgovarajuće oblasti.

Osporavanje / oduzimanje stečenog akademskog zvanja magistra

Član 29.

- (1) Ako se nakon odbranjenog diplomskog rada pojave opravdane sumnje da diplomski rad nije samostalan rad kandidata, može se pokrenuti postupak osporavanja/oduzimanja stečenog akademskog zvanja magistra struke.
- (2) U slučaju iz prethodnog stava, Vijeće fakulteta formira komisiju od tri člana, koja ispituje osnovanost sumnje u samostalnost izrade diplomskog rada.
- (3) U sastav Komisije iz prethodnog stava ne mogu ući nastavnici koji su bili u sastavu Komisije za ocjenu i odbranu diplomskog rada.
- (4) Izvještaj Komisije predstavlja osnov za odgovarajuću odluku Vijeća fakulteta, koje će razmotriti Izvještaj u roku od mjesec dana.
- (5) Na sjednicu Vijeća fakulteta poziva se i lice kome se osporava akademsko zvanje magistra struke. Sjednica se može održati i u njegovom odsustvu, ako pravovremeno ne opravda svoj izostanak.
- (6) Odluka iz stava 4. ovog člana objavljuje se u sredstvima javnog informisanja, na oglasnoj ploči i web-stranici fakulteta/Univerziteta

V ISPRAVE O ZAVRŠENOM STUDIJU

Član 30.

- (1) O uspješnoj odbrani diplomskog rada i stečenom zvanju magistra struke, studentu se izdaju diploma i dodatak diplomi.
- (2) Diplomom iz stava (1) ovog člana potpisuju dekan fakulteta i rektor Univerziteta.
- (3) Diplome se uručuju na svečanoj promociji za dan Univerziteta.
- (4) Uz diplomu, nosiocu se izdaje i dopunska isprava - dodatak diplome kojom se daju bliže informacije o nosiocu diplome, nivou, i sadržaju kvalifikacije, sistemu i pravilima studiranja, o postignutim rezultatima tokom studija II ciklusa, te druge informacije u skladu sa Pravilnikom o sadržaju javnih isprava koje izdaje Univerzitet "Džemal Bijedić" u Mostaru.
- (5) Student koji odbrani diplomski rad upisuje se u matičnu knjigu diplomiranih studenata ili magistara.

VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 31.

Ova Pravila stupaju na snagu danom donošenja, a primjenjivat će se počev od akademske 2015/2016. godine.

Član 32.

Studenti drugog ciklusa studija/diplomskog studija upisani na studij prije akademske 2015/2016. godine završit će studij po Pravilima studiranja na II ciklusu studija na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru, broj: 100-1-790/11 od 16.6.2011. godine.

Prilog:

- Osnovne tehničke upute za izradu diplomskog rada
- Izgled naslovne stranice diplomskog rada

**Predsjedavajući Senata
Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru**

Broj: 101-1279/15

prof. dr. Sead Pašić, rektor

SADRŽAJ

I OPĆE ODREDBE	2
II ORGANIZACIJA STUDIJA.....	3
Upis studenata	3
Studijski program	4
Struktura studijskog programa	5
Podaci o predmetu.....	5
Organizacija nastave	6
III MOBILNOST STUDENATA.....	7
Zajednički studijski program.....	7
IV DIPLOMSKI RAD	8
Prijava za odobrenje teme diplomskog rada	8
Mentor	9
Izrada diplomskog rada	9
Rokovi za izradu i predaju diplomskih radova.....	10
Obrana diplomskog rada	11
Pravo na akademsko zvanje magistra struke.....	12
Osporavanje / oduzimanje stečenog akademskog zvanja magistra.....	12
V ISPRAVE O ZAVRŠENOM STUDIJU	12
VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE.....	13

OSNOVNE TEHNIČKE UPUTE ZA IZRADU DIPLOMSKOG RADA

Tehničkom oblikovanju rada potrebno je posvetiti veliku pažnju. Uredno i pregledno pripremljen rad olakšava čitanje, te daje uvid u sistem izlaganja i obrade izabrane teme. Uz zadovoljavajući vanjski izgled i primjerenu sadržajnu strukturu, rad mora biti korektan u gramatičkom, pravopisnom i stilskom smislu. Student je dužan savjesno kontrolisati i ispraviti tekst, jer za tačnost odgovara isključivo autor. Dakle, prije predaje rada student je dužan pažljivo pročitati rad i ispraviti greške u svim primjercima.

Kako bi rad bio pregledan i sistemski oblikovan, preporučuje se sljedeće:

- Format rada je A4;
- **Osnovna struktura rada:**
 - Sažetak rada na B/H/S jeziku;
 - Sažetak rada na engleskom jeziku;
 - Izjava o autorstvu;
 - Sadržaj;
 - Uvod;
 - Razrada teme;
 - Zaključak;
 - Literatura.
- Odabrati font Times New Roman, veličinu slova 12 pts i prored 1.5 pts, poravnanje teksta Justify;
- Za bilješke ("fusnote" / "endnote") odabrati veličinu slova 10 pts;
- Korice rada treba pisati slovima veličine 14 pts, bold stilom, centrirani, osim naslova rada koji se piše slovima veličine 16 pts. Svi elementi korica se pišu velikim slovima bold stilom, osim podataka o mentoru i studentu, mjestu i datumu koji se pišu malim slovima, veličine 12 pts (kao u prilogu);
- Koristiti standardne margine – margine dolje, gore, lijevo i desno po 2,54 cm;
- **Pisati u odlomcima – pri čemu postoje dva načina:**
 - uvučeni početak odlomka (između odlomaka nema praznog reda),
 - jedan red razmaka između odlomaka (početak odlomka nije uvučen).
- Za prelazak na novu stranicu koristiti opciju Insert->Page break;
- Za označavanje naslova koristiti formate Heading 2 i Heading 3;
- Za sastavljanje sadržaja koristiti opciju Table of content;
- Za obilježavanje tabela i slika koristiti opciju Insert->Caption.

Također, treba znati sljedeće:

- iza svake se riječi nalazi jedan razmak,
- pravopisni znakovi kao što su tačka, upitnik, uskličnik, zarez, dvije tačke (:), tačka zarez, zatvorena zagrada, navodnici na kraju navoda, znak za postotak, pišu se zajedno s riječju iza koje slijede (između tih znakova i riječi ne stavlja se razmak),
- znakovi kao što navodnici na početku navoda i otvorena zagrada, pišu se zajedno s riječju ispred koje se nalaze (između tih znakova i riječi također se ne ostavlja razmak),
- ako iza neke riječi dolazi navod teksta u zagradi, između te riječi i početka zagrade piše se razmak,
- znak i (&) piše se odvojeno od riječi između kojih stoji,
- crtica se piše zajedno s riječima između kojih stoji ako se radi o složenici (npr. tehn-ekonomski), a odvojeno ako se koristi u neku drugu svrhu.

Primjer korice diplomskog rada

**UNIVERZITET "DŽEMAL BIJEDIĆ" U MOSTARU
NAZIV FAKULTETA**

NAZIV RADA

DIPLOMSKI RAD

Mentor:
prof . dr. Ime i Prezime

Student:
Ime i Prezime

Mostar, mjesec / godina